

Az egyetlen

Nem tudom, ki találhatta ki azt a — már-már szólásmondásként, közhelyként élősködő — számárságot, hogy „senki sem nélkülözhetetlen”. Esményeink rendszerében ennek épp az ellenkezője igaz: az, hogy senki sem nélkülözhető! Legalábbis elvben. Ha az élet úgy hozza, hogy valakiről kiderül, nélküle is jól megvagyunk, sőt esetleg jobban is, mint vele, azt kivételes bajnak, szerencsétlenségnek, természetellenességnek kell tartanunk.

Társadalmunk zömét nélkülözhetetlen emberek teszik. Egyikük sem olyan, mint a másik, egyik sem helyettesíti a másikat maradéktalanul. E zömből emelkednek ki azok, akiket személyi képességeik és érdemeik adott helyzetben a „legnélkülözhetlenebbek” osztályába emelnek, akik nélkül nemhogy szegényebb volna az életünk, hanem egyenesen elképzelhetetlen.

Ami e nagy igazságoknak a zenei életben való érvényesülését illeti, bizvást elmondhatom: társadalmunk nem szűkölködik nélkülözhetetlen hegedűsökben és zongoratanároknak, zenekritikusokban és beatgitárosokban. Ez így a romániai magyar zenei élet viszonylatában is bátran elmondható, amely azonban az országoshoz képest fájdalmasan szegény például zenetörténetekben. E roppant fontos tudományágban **Benkő András** voltaképpen egyetlenünk, „legnélkülözhetlenebb-

bünk”. Mestere, Lakatos István mellett fölfejlődve és az iránta való tanítványi, majd kartársi hűségben mindmáig megmaradva évtizedek óta ő a legtermékenyebb zenetörténészünk, amióta pedig a kilencvenhez közelítő, megromlott látású mester kilépett a dolgos emberek sorából, immár egymaga kell hogy helytálljon mindazért, ami a hazai magyarság zenetörténetével kapcsolatos igény: ő kutatja sokszázados zenetörténeti forrásainkat, ő adja közre múltbeli nagyjaink zenei hagyatékát, ő tartja számon, hogy kiről mikor mit írt a zenei sajtó, hogy melyik kórus mikor és hol mit énekelt meg, hogy ki írta ezt meg ezt a zenei tankönyvet. Ha mellette föl is tűnnek zenetörténészkedő másvalakik, akik egy-egy idevágó kérdésben elmélyülve olykor érdemlegeset, értékeset is teljésítenek, ez az ő gondjain aligha könnyít. Benkő András ugyanis a föladatak *teljességére* vállalkozó zenetörténész, aki zenei múltunk *egyetemével* foglalkozik s már a jelen eseményeit is zenetörténeti szemmel mérlegeli és jegyzi föl a jövő számára. Ráadásul nem elégszik meg a romániai magyar zenetörténész legsajátabb föladataival. Dolgozataival a román zenetörténetírásban is jelen van, és az egyetlen zeneudományban is, például a zenei nyelv bizonyos elemeinek kutatójaként.

Ő az első magyar, aki Romániában zenedoktorátust szerzett. Bartók Béla romániai hangversenyei című művével lekörözte például a magyarországi Bartók-kutatást is, mert Bartók Béla

magyarországi hangversenyei címmel nem született még teljességigényű monográfia. Neki köszönhetjük nagyobb részt, amit például Apáczai Csere vagy a két Bolyai zeneudományosságáról tudunk, Lassustól Bartókig számos nagy zeneszerző hazai kapcsolatainak megannyi adalékát, számos forrás szakszerű föltárását, nem utolsósorban azt is, hogy tudományos és tanári munkássága mellett tudományszervezői munkára is vállalkozik: az emlékezetes Seprődi-kötet, az 1980-as Zeneudományi írások és azóta összeállított, a megjelenés útját járó kötetek szerkesztőjeként.

Hatvanadik születésnapján ezután irandó könyveit, tanulmányait, közleményeit is meg kell neki köszönnünk, ez előlegező gesztussal sürgető türelmetlenségünket kifejezendő, mert jól tudjuk, hogy a forrásanyag, amit összegyűjtött és ami számtalan irattartójában, dobozaiban földolgozásra vár, alighanem több életre is elegendő. Ezért nem állom meg, hogy eddig szerzett mulhatatlan érdemeinek főlemlegetése után ne tegyem szóvá az ezután szerzendőket is. Nemcsak egy egykori tanítvány reverenciájával, hanem afféle zenei közügyerként is kívánom neki, tiszta szívből és sokunk közérdekére gondolva: *ad multos annos*, kedves és oly igen nélkülözhetetlen Benkő Andrásunk! Jó egészségben, sokak irigyelte munkaképességed birtokában teljenek életed ezutáni évtizedei is!